

فهرست پایان‌نامه‌های زبان‌شناختی در زمینه فرهنگ‌نگاری (۱۳۳۸-۱۳۸۴)

محمدامین ناصح (دانشگاه بیرجند)

۱ مقدمه

تاکنون مطالعات علمی چندی در زمینه بررسی زبان‌شناختی فرهنگ‌نگاری در قالب کتاب‌ها، مقالات و سخنرانی‌ها در ایران به انجام رسیده است. با وجود این، بیشترین سهم مطالعات صورت‌گرفته در این زمینه متعلق به پایان‌نامه‌های تحصیلی است که غالباً به دلیل ضعف نظام اطلاع‌رسانی دانشگاهی ناشناخته مانده‌اند. بدیهی است عدم معرفی این منابع ارزنده می‌تواند پیشبرد تحقیقات تخصصی آتی در این حوزه را با رکود مواجه کند.

پژوهش حاضر گام نخست است در جهت رفع این نقص و در واقع بخشی از نتایج یک طرح پژوهشی میدانی است که با هدف معرفی پایان‌نامه‌های زبان‌شناختی دانشگاهی از سال ۱۳۷۷ در تهران آغاز شد و ادامه آن در قالب یک طرح پژوهشی در دانشگاه بیرجند پیگیری و به اتمام رسید.^۱ این مجموعه موضوعی مشتمل بر اطلاعات کتاب‌شناختی ۱۲۶ رساله دانشگاهی در حوزه مطالعات زبان‌شناختی

(۱) طرح پژوهشی «گردآوری و چکیده‌نویسی پایان‌نامه‌های زبان‌شناختی دانشگاه‌های دولتی و آزاد کشور»، معاونت پژوهشی دانشگاه بیرجند، ۱۳۸۲.

فرهنگ‌نگاری است که در فاصله زمانی ۱۳۳۸ تا ۱۳۸۴ در گروه‌های آموزشی رشته‌های زبان‌شناسی همگانی، آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، زبان و ادبیات فارسی، زبان و ادبیات عرب، فرهنگ و زبان‌های باستانی، آموزش زبان انگلیسی و مترجمی زبان انگلیسی از ۲۲ مرکز آموزش عالی دولتی و آزاد کشور^۲ ارائه شده‌اند.

شایان ذکر است که با آنکه بیشتر اطلاعات معرفی شده در این مجموعه از طریق مراجعه مستقیم به کتابخانه‌های دانشگاهی مورد نظر گردآوری شده است، به‌منظور اطمینان بیشتر، کلیه پژوهشنامه‌های داخلی این دانشگاه‌ها و به‌ویژه اطلاعات مندرج در فصلنامه‌های مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران - با علم به محدودیت و ضعف نسبی آنها - به‌دقت بازبینی شده‌اند. این رساله‌ها بر مبنای محوریت موضوعی آنها تنظیم و معرفی شده‌اند.

۲ معرفی پایان‌نامه‌ها

۲-۱ کلیات

۱- جبرائیلی، میترا. *اصطلاح‌شناسی: رویکردی به‌گزین به اصطلاح‌شناسی* (برگرفته از دو مکتب اصطلاح‌شناسی سنت‌گرا و شناخت‌گرا). به راهنمایی دکتر ویدا شقاقی، دکتری زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۸۳.

۲- رفیعی‌خضری، سعید. *معنی و نقش در «اصطلاح»*. به راهنمایی دکتر کورش صفوی، دکتری زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۸۴، ۲۳۱ص.

۳- حاجی‌فتاحی، فرشته. *مشکلات زبان‌شناختی فرهنگ‌نویسی فارسی*. به راهنمایی دکتر علی‌اشرف صادقی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۸۱.

۴- سامعی، حسین. *اصول فرهنگ‌نویسی*. به راهنمایی دکتر علی محمد حق‌شناس،

(۲) مراکز آموزش عالی مورد نظر عبارت‌اند از دانشگاه‌های اصفهان، بوعلی‌سینا، تبریز، تربیت مدرس، تربیت معلم، تهران، شهید باهنر کرمان، شهید بهشتی، شهید چمران اهواز، شیراز، علامه طباطبائی، فردوسی مشهد، پیام نور مرکز تهران و پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و نیز دانشگاه‌های آزاد اسلامی واحد بیرجند، تهران مرکزی، رودهن، سنندج، علوم و تحقیقات، فسا، نجف‌آباد، نوشهر و چالوس.

- کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۶۶، ۶۶ص.
- ۵- قرشی، محمدحسین. نقش زبان‌شناسی در نگارش دایرةالمعارف برای کودکان. به راهنمایی دکتر نادر جهانگیری، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۴، ۱۶۵ص.
- ۶- معماریان، پروانه. بررسی روند فرهنگ‌نگاری در ایران بر اساس رده‌بندی‌های علمی - پژوهشی. به راهنمایی دکتر مصطفی عاصی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۷، ۲۴۴ص.
- ۷- نشاط مبینی تهرانی، مهنوش. واژه‌گزینی در ایران همراه فرهنگ مطالعات ترجمه. به راهنمایی دکتر فرزانه فرحزاد، کارشناسی ارشد مترجمی زبان انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، ۱۳۸۳، ۱۷۰ص.
- ۸- حسینی رنجبر، احمد. تاریخ و پیدایش فرهنگ‌نویسی در زبان عربی. به راهنمایی دکتر عبدالحسین ابن‌الدین، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عرب، دانشگاه تهران، ۱۳۷۰.
- 9- Pirooz, Mohammad Reza. *Principles of Lexicology and Their Implications for Dictionary Compilation*. Supervised by Dr. L. Yarmohammadi, MA. in Linguistics, Shiraz University, 1993, 127p.
- 10- Ghasem nejad Jame'i, Ali. *Lexicography: Principles and Methods*. Supervised by Dr. Gh. Tajvidi, MA. in English Translation, Islamic Azad University: Science and Research Branch, 2003, 167p.
- 11- Boluri, Mazdak, *Terminology: Principles Methods and Standards*. Supervised by Dr. F. Farahzad, MA. in English Translation, Islamic Azad University: Science and Research Branch, 2003, 143p.

۲-۲ فرهنگ یک‌زبانه عمومی

- ۱۲- تارویردی، منوچهر. تحقیقی در باب فرهنگ‌های زبان‌آموز جهت یافتن الگویی برای فرهنگ تک‌زبانه زبان‌آموز فارسی. به راهنمایی دکتر مصطفی عاصی، کارشناسی ارشد آموزش زبان فارسی، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۷۹.

- ۱۳- ملکی، ساسان. بررسی اصول تهیه و تدوین فرهنگ تک‌زبانۀ اصطلاحات فارسی همراه با یک نمونه. به راهنمایی دکتر جلال رحیمیان، کارشناسی ارشد آموزش زبان فارسی، دانشگاه شیراز، ۱۳۷۹، ۱۰۹ص.
- ۱۴- هاشمی میناباد، حسن. مبانی فرهنگ‌نگاری تک‌زبانۀ عمومی و کاربرد آن در زبان فارسی. به راهنمایی دکتر علی محمد حق‌شناس، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۱، ۲۱۴ص.
- ۱۵- جعفری، زهرا. بررسی اهمیت و کاربرد مثال به عنوان بخشی بنیادین در خردساختار فرهنگ‌های عمومی یک‌زبانۀ. به راهنمایی دکتر علی اشرف صادقی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۸، ۱۳۸ص.
- ۱۶- سمائی، فرشید. تعریف‌نگاری در فرهنگ‌های یک‌زبانۀ عمومی. به راهنمایی دکتر علی اشرف صادقی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۸، ۱۴۳ص.
- ۱۷- زنگنه ناصری، نگار. بررسی تطبیقی سازنده‌های برچسب‌پذیر در مدخل‌های واژگانی فرهنگ‌های تک‌زبانۀ عمومی. به راهنمایی دکتر علی اشرف صادقی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۸، ۱۴۹ص.
- ۱۸- نادر بقایی، محمدرضا. فرهنگ تکواژی زبان فارسی با کمک روش‌های رایانه‌ای (از الف تا س). به راهنمایی دکتر سیدعلی میرعمادی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۸۰، ۱۳۸ص.
- ۱۹- امامی، شیلا. فرهنگ تکواژی زبان فارسی با کمک روش‌های رایانه‌ای (ش تا ی). به راهنمایی دکتر سیدعلی میرعمادی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۸۰، ۱۳۰ص.
- ۲۰- طاعتی، عبدالعلی. کهن‌ترین لغتنامۀ موجود فارسی به فارسی بعد از لغت فرس اسدی: تألیف شمس‌الدین محمد فخرالدین هندوشاه. به راهنمایی بدیع‌الزمان فروزانفر، دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه تهران، ۱۳۳۸.
- ۲۱- احترام‌پور، کاظم. بررسی و نقد فرهنگ معین جلد ۱ و ۲ و جلد ۱ از اعلام. به راهنمایی دکتر علی رخزادی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه

- آزاد اسلامی واحد سنندج، ۱۳۸۰.
- ۲۲- خسروی، فریبا. بررسی و نقد فرهنگ معین جلدهای ۳، ۴ و ۶. به راهنمایی دکتر علی رخزادی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج، ۱۳۸۰.
- ۲۳- دهقان، هاشم. بررسی نقایص لغوی در فرهنگ فارسی معین. به راهنمایی دکتر امین‌پاشا اجلائی، دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه تبریز، ۱۳۵۹، ۲۹۷ص.
- ۲۴- لیان، سعید. بررسی و نقد فرهنگ سخن. به راهنمایی دکتر ابوالقاسم رادفر، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۲.
- ۲۵- نحوی، اکبر. واژه‌های نادر (لغات غیرمضبوط) در فرهنگ‌های فارسی. به راهنمایی دکتر غلامرضا افراسیابی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه شیراز، ۱۳۶۹، ۱۴۰ص.
- ۲۶- پیشنمازاده، ماهرو. واژه‌نامه بنیادی زبان آلمانی. به راهنمایی دکتر فرامرز بهزاد، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۹، ۱۵۶ص.
- 27- Aboutalebi, Esmat. *The Effect of Context, Using Monolingual Dictionaries and Both Context and Dictionary use on Vocabulary Enhancement*. Supervised, by Dr. A. Eslami Rasekh, MA. in TEFL, Islamic Azad University of Najafabad, 1999, 100p.
- 28- Saeedi, Gholam Abbas. *Persian Lexical Items in a Monolingual Pedagogical Dictionary for Foreigners*. Supervised by Dr. L. Yarmohammadi, MA. in Teaching Persian to Non - native Persian Speakers, Shiraz University, 1999, 115p.
- ۲-۳ فرهنگ آموزشی دوزبانه
- ۲۹- تازیانی، مریم. لغت‌نامه فارسی به عربی. به راهنمایی محمود خرسندی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عرب، دانشگاه تهران، ۱۳۷۴.
- ۳۰- خدانی، مرضیه. فرهنگ فارسی - عربی. به راهنمایی محمود خرسندی،

- کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عرب، دانشگاه تهران، ۱۳۷۵.
- ۳۱- خرم دلشاد، پوران‌دخت. تدوین فرهنگ مصور اسامی حیوانات، گیاهان و میوه‌ها به صورت عربی به فارسی. به راهنمایی سیدامیر محمود انوار، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عرب، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۰.
- ۳۲- العبوری، سامیه. توصیف فرهنگ‌های عربی به فارسی و فارسی به عربی. به راهنمایی دکتر محسن ابوالقاسمی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه تربیت مدرس. ۱۳۸۱.
- ۳۳- ثقفی، علی. فرهنگ کوچک انگلیسی به فارسی نوشتاری و گفتاری. به راهنمایی دکتر محمدرضا باطنی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۰.
- ۳۴- قاسمی، محمد. بررسی نقش و ساختار فرهنگ‌های زبان‌آموز دوزبانه در آموزش زبان دوم/ خارجی: ارائه فرهنگ نمونه فارسی - انگلیسی برای فارسی‌آموزان مبتدی غیرفارسی‌زبان. به راهنمایی دکتر مصطفی عاصی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۷۹، ۱۲۳ ص.
- ۳۵- شریعت‌پناهی، طاهر. بررسی شیوه دگرنویسی اعلام فارسی به انگلیسی. به راهنمایی دکتر سیدعلی میرعمادی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۸۲.
- ۳۶- پناهی، ثریا. بررسی باهم‌آیی و نقش فرهنگ ترکیبات باهم‌آیند در آموزش فارسی به غیرفارسی‌زبانان. به راهنمایی دکتر مصطفی عاصی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۹، ۱۱۱ ص.
- 37- Farmanbar, Hamid. *The Effect of Dictionary on Vocabulary Learning*. Supervised by Dr. S. A. Ziahosseini, MA. in TEFL., University for Teacher Education, 1997, 150p.
- 38- Fattah Zadeh, Akram. *On the Comparison of the Effect of Bilingual and Monolingual Dictionaries on Vocabulary Recall and Retention of E. F. L Learners at Intermediate Level of Language Proficiency*. Supervised by Dr. A. M. Hayati, MA. in TEFL., Shahid Chamran University of Ahvaz,

- 2001, 77p.
- 39- Nouroddini, Hossein. *Principles of Compiling a Bilingual Persian - English Dictionary*. Supervised by Dr. L. Yarmohammadi. MA. in Linguistics, Shiraz University, 1997, 181p.
- 40- Pour Mohammadi, Majid. *A Comparative Study of Using Bilingual and Monolingual in Reading Comprehension of Intermediate EFL Students*. Supervised by Dr. A. M. Hayati, MA. in TEFL., Shahid Chamran University of Ahvaz, 2001, 73p.
- 41- Tajalli, Pouneh. *The Effect of Bilingual Dictionary on the Promotion of EFL Student's Vocabulary Learning*. Supervised by Dr. M. Fallahi Moghimi, MA. in TEFL., Islamic Azad University: Tehran Central Branch, 1999, 135p.
- 42- Zarifnia, Rita. *The Role of Bilingual Dictionaries in Teaching English as a Second Foreign Language*. Supervised by Dr. A. A. Reza'i, MA. in TEFL., Islamic Azad University of Tabriz, 1996, 86p.

۲-۴ فرهنگ تخصصی زبان‌شناسی

- ۴۳- زنگنه، اقبال. ترجمه فرهنگ زبان‌شناسی به قلم فرانک گایر و ماریو په‌ئی (مدخل - A C). به راهنمایی دکتر یدالله ثمره، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۱، ۸۹ص.
- ۴۴- لطفی‌پور ساعدی، کاظم. ترجمه فرهنگ لغات زبان‌شناسی، اثر فرانک گایر و ماریو په‌ئی (مدخل - I - O). به راهنمایی دکتر یدالله ثمره، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۲، ۱۲۴ص.
- ۴۵- حامدی، گلناز. ترجمه فرهنگ لغات زبان‌شناسی به قلم فرانک گایر و ماریو په‌ئی (مدخل - O, P, S). به راهنمایی دکتر یدالله ثمره، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۲، ۵۷ص.
- ۴۶- سهراب، کلارا. ترجمه واژه‌نامه زبان‌شناسی *Concise Hand - book of Linguistics* نوشته D. Steible به راهنمایی دکتر محمدرضا باطنی، کارشناسی ارشد

- زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۴۹، ۸۹ص.
- ۴۷- اسکندری، زهرا. *فرهنگ اصطلاحات زبان‌شناسی همراه با معادل انگلیسی*. به راهنمایی دکتر محمدعلی گذشتی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرکزی، ۱۳۸۱.
- ۴۸- شهیدی، مینو. *فرهنگ سه‌زبانه اصطلاحات زبان‌شناسی (انگلیسی، فرانسه و فارسی)*. به راهنمایی دکتر علی محمد حق‌شناس، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۰، ۳۵۹ص.
- ۴۹- صدارتی، احمد. *فرهنگ توصیفی سخن‌کاوی و کاربردشناسی*. به راهنمایی دکتر علی محمد حق‌شناس، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۴، ۱۵۷ص.
- ۵۰- نبی‌زاده، سهیلا. *فرهنگ توصیفی گفتمان*. به راهنمایی دکتر کورش صفوی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۶، ۱۰۰ص.
- ۵۱- مقدس، بهرام. *فرهنگ اصطلاحات نشانه‌شناسی*. به راهنمایی دکتر فرهاد ساسانی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۸۳، ۴۱۱ص.
- ۵۲- ذوالفقاری، مریم. *واژنامه توصیفی اصطلاحات زبان‌شناسی شناختی*. به راهنمایی دکتر ارسلان گل‌قام، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۸۴-۸۵.
- ۵۳- گودرزی‌نیا، مهرناز. *فرهنگ توصیفی اصطلاحات معناشناسی*. به راهنمایی دکتر حسین سامعی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۶، ۸۵ص.
- ۵۴- صفوی همامی، حمیرا. *فرهنگ توصیفی اصطلاحات معناشناسی منطقی*. به راهنمایی دکتر علی محمد حق‌شناس، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۷، ۱۰۰ص.
- ۵۵- باباخانیان ارومیه، جسیکا. *فرهنگ اصطلاحات مکتب زبان‌شناسی گلوسماتیک*. به

- راهنمایی دکتر علی محمد حق‌شناس، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۵، ۱۰۹ ص.
- ۵۶- فریار، هاله. فرهنگ توصیفی اصطلاحات شماری از مکاتب زبان‌شناسی (مکتب لندن، پراگ و نقش‌گرایی مارتینه). به راهنمایی دکتر شهین نعمت‌زاده، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۸، ۱۳۰ ص.
- ۵۷- بدری‌زاده، فضل‌الله. فرهنگ تحلیلی و توصیفی نظریه‌های مختلف دستور زایشی. به راهنمایی دکتر منیژه یوحنایی، دکتری زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه اصفهان، ۱۳۸۱.
- ۵۸- نعمت‌زاده، شهین. اصطلاح‌نامه دستورگشتاری - زایشی. به راهنمایی دکتر علی‌اشرف صادقی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۶۶، ۵۷ ص.
- ۵۹- صدری ثابت، سیده‌گلایل. فرهنگ توصیفی اصطلاحات نظریه نحوی حاکمیت و مرجع‌گزینی. به راهنمایی دکتر شهین نعمت‌زاده، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۶، ۱۱۵ ص.
- ۶۰- رضایی‌آبادی، نجف‌علی. فرهنگ‌نامه لغات و اصطلاحات دستور زبان فارسی. به راهنمایی دکتر عباس سلمی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، ۱۳۷۴، ۳۳۵ ص.
- ۶۱- صادق‌لو، خلیل‌الله. فرهنگ توصیفی دستور درک‌تب متوسطه. به راهنمایی دکتر محمدعلی گذشتی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۹، ۲۱۸ ص.
- ۶۲- صادق‌لو، نصرت‌الله. فرهنگ دستوری (دستور زبان فارسی). به راهنمایی دکتر کورش صفوی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۷۳، ۲۱۰ ص.
- ۶۳- علیپور، نعمت‌الله. فرهنگ اصطلاحات دستور زبان فارسی. به راهنمایی دکتر محمدجواد شریعت، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد

- اسلامی واحد نجف‌آباد، ۱۳۷۱، ۵۳۲ ص.
- ۶۴- دهقانی، آزاده. *فرهنگ اصطلاحات صرفی و نحوی زبان فارسی*. به راهنمایی دکتر محمدعلی گذشتی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۸۴، ۳۱۶ ص.
- ۶۵- قوامی، عبدالرضا. *فرهنگ توصیفی اصطلاحات دستوری*. به راهنمایی دکتر علی افخمی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۵، ۸۵ ص.
- ۶۶- رسام، میرمحمدحسین. *طرح فرهنگ بافتی افعال زبان فارسی*. به راهنمایی دکتر علی محمد حق‌شناس، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۵، ۱۶۹ ص.
- ۶۷- محرم، مژگان. *فرهنگ تک‌زبانۀ اصطلاحات فعل زبان فارسی برای غیرفارسی‌زبانان*. به راهنمایی دکتر مهدی مشکوة‌الدینی، کارشناسی ارشد آموزش زبان فارسی، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۸۰، ۴۴۶ ص.
- ۶۸- کبیری، لعیا. *فرهنگ ظرفیت فعل در زبان فارسی*. به راهنمایی دکتر امید طبیب‌زاده، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه بوعلی‌سینا، ۱۳۸۴-۸۵.
- ۶۹- امیری ارجمندی، سیده‌نازنین. *فرهنگ توصیفی اصطلاحات صرف*. به راهنمایی دکتر ویدا شقاقی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۷، ۲۷۰ ص.
- ۷۰- مشیدی، مسعود. *فرهنگ توصیفی واژگان تخصصی ساختواژه (انگلیسی به فارسی)*. به راهنمایی دکتر مصطفی عاصی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۳.
- ۷۱- بدخشان، ابراهیم. *فرهنگ زبان‌شناسی کاربردی*. به راهنمایی دکتر نادر جهانگیری، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۱، ۵۰۰ ص.
- ۷۲- مفتاحی، مریم. *فرهنگ توصیفی اصطلاحات زبان آموزی کودک*. به راهنمایی دکتر شهین نعمت‌زاده، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۷، ۱۳۵ ص.

۷۳- سبزو، محبوبه. فرهنگ توصیفی اختلالات زبانی. به راهنمایی دکتر رضا نیلی‌پور، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۸۱.

۷۴- فرد صابری، آمنه. فرهنگ توصیفی زبان‌شناسی اجتماعی. به راهنمایی دکتر علی‌اشرف صادقی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۶۸، ۱۲۷ ص.

۷۵- میرمعزی، مهتاب. فرهنگ توضیحی اصطلاحات زبان‌شناسی اجتماعی. به راهنمایی دکتر حسین سامعی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۶، ۱۳۵ ص.

۷۶- دلبری، علیرضا. واژه‌نامه توصیفی زبان‌شناسی تاریخی. به راهنمایی دکتر یحیی مدرسی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۳، ۱۷۰ ص.

۷۷- فروغ‌زاده، صادق. واژه‌نامه تخصصی دوزبانه زبان‌شناسی رایانه‌ای. به راهنمایی دکتر مصطفی عاصی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه اصفهان، ۱۳۷۴، ۲۱۲ ص.

۷۸- مولوی خراسانی، مهرداد. فرهنگ توصیفی آواشناسی. به راهنمایی دکتر یدالله ثمره، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۶۸، ۲۴۱ ص.

۷۹- نخعی آشتیانی، افسانه. فرهنگ توصیفی واج‌شناسی. به راهنمایی دکتر یدالله ثمره، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۶۸، ۷۲ ص.

۲-۵. واژه‌نامه‌های ادبی

۸۰- زارع پیشه، ولی. فرهنگ واژگان نشر داستانی معاصر (۱۳۳۲-۱۲۷۴). به راهنمایی دکتر محمود مدبری، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، ۱۳۷۸، ۴۹۷ ص.

۸۱- محمدی، ایرج. فرهنگ واژگان نشر داستانی معاصر (۱۳۵۷-۱۳۳۲). به راهنمایی دکتر محمود مدبری، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه شهید

باهنر کرمان، ۱۳۷۸، ۳۸۲ ص.

۸۲- پوردخانی، مهسا. *فرهنگ لغات عامیانه در آثار داستانی محمدعلی جمالزاده*. به راهنمایی دکتر عبدالرضا سیف، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه تهران، ۱۳۸۴.

۸۳- بهرامی، منصوره. *فرهنگ واژه‌نما و بسامدی دیوان رودکی*. به راهنمایی دکتر جعفر شعار، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۸، ۳۷۲ ص.

۸۴- مظفری، نسرين. *واژگان متروک در آثار منظوم تا پایان قرن پنجم (به استثنای شاهنامه)*. به راهنمایی دکتر محمود مدبری، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید باهنر کرمان، ۱۳۷۶، ۴۴۹ ص.

۸۵- اسکندری، مجید. *فرهنگ لغات مهجور و متروک شاهنامه فردوسی (جلدهای ۷ و ۸ و ۹)*. به راهنمایی دکتر اصغر دادبه، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۴، ۱۹۲ ص.

۸۶- تجربه کار، گیتی. *لغات و ترکیبات نادر در شاهنامه*. به راهنمایی دکتر عبدالحسین زرین‌کوب، دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۵، ۲۹۱ ص.

۸۷- تجلی اردکانی، اظهر. *واژه‌نامه تحلیلی شاهنامه براساس چاپ خالقی مطلق و مسکو*. به راهنمایی دکتر غلامرضا افراسیابی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه شیراز، ۱۳۷۶.

۸۸- شمالی، محمد. *فرهنگ لغات و ترکیبات شاهنامه براساس لغتنامه دهخدا همراه با ریشه واژه‌ها*. به راهنمایی دکتر اسماعیلی حاکمی والا، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۵.

۸۹- آزادی فرد، مرضیه. *فرهنگ لغات و اصطلاحات خسرو و شیرین نظامی*. به راهنمایی دکتر برات زنجانی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۶.

۹۰- اکبرزاده، حسین. *فرهنگ نوادر لغات و ترکیبات خسرو و شیرین نظامی*. به راهنمایی دکتر سیدمرتضی هاشمی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد

اسلامی واحد نوشهر و چالوس، ۱۳۷۹.

۹۱- فیاض، مهدی. *فرهنگ لغات و نوادر ترکیبات خمسۀ نظامی*. به راهنمایی دکتر رضا

انزابی نژاد، دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۸۲.

۹۲- سالار، محمدابراهیم. *فرهنگ لغات و ترکیبات پنج گنج*. به راهنمایی دکتر جلیل

تجلیل، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد

تهران مرکزی، ۱۳۷۶.

۹۳- اسلامی، رقیه. *فرهنگ لغات و ترکیبات دشوار الهی‌نامه عطار*. به راهنمایی دکتر

اصغر دادبه، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد

تهران مرکزی، ۱۳۷۵.

۹۴- پرهام، عبدالرحمان. *فرهنگ واژگان دیوان عطار نیشابوری*. به راهنمایی دکتر

محمود طاووسی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی

واحد فسا، ۱۳۷۵.

۹۵- کبیری، عباس. *فرهنگ لغات و ترکیبات دشوار اسرارنامه عطار*. به راهنمایی دکتر

جلیل تجلیل، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۶.

۹۶- عبدعلی، محمد. *فرهنگ لغات و اصطلاحات مثنوی معنوی*. به راهنمایی دکتر

جعفر سبحانی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پیام نور مرکز

تهران، ۱۳۸۳، ۸۹۰ص.

۹۷- مدرسی تهرانی، یحیی. *واژه‌نامه بسامدی رسالۀ نفس (ابوعلی سینا)*. به راهنمایی

دکتر فریدون بدره‌ای، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران،

۱۳۵۱، ۳۲۸ص.

۹۸- سپنج، داریوش. *واژه‌نامه بسامدی رسالۀ القدس*. به راهنمایی دکتر علی‌اشرف

صادقی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۵،

۲۴۵ص.

۹۹- عطاری منز، فریبا. *فرهنگ لغات دیوان عبدالرحمن جامی*. به راهنمایی دکتر

اسماعیل حاکمی والا، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد

- اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۴.
- ۱۰۰- شفق، اسماعیل. *لغات و اصطلاحات مثنوی هفت اورنگ جامی*. کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه تبریز، ۱۳۶۷.
- ۱۰۱- گودرزی، محمدتقی. *فرهنگ لغات و ترکیبات هفت اورنگ جامی*. به راهنمایی دکتر اسماعیل حاکمی والا، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۰.
- ۱۰۲- کاظم خانلو، ناصر. *فرهنگ اصطلاحات و تعبیرات تاریخ بیهقی*. به راهنمایی دکتر جلیل تجلیل، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه تهران، ۱۳۸۳.
- ۱۰۳- گیلانی، مولود. *فرهنگ واژه‌ها و ترکیبات نادر و دشوار بوستان سعدی*. به راهنمایی دکتر محمود نشاط، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، ۱۳۸۱.
- ۱۰۴- اصطهباناتی زاده، مهرانگیز. *فرهنگ بسامدی گلشن راز شبستری*. به راهنمایی دکتر جعفر شعار، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۷.
- ۱۰۵- لقمان، حوری. *فرهنگ بسامدی گلشن راز*. به راهنمایی دکتر احمد رنجبر، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۴.
- ۱۰۶- بیدختی، فاطمه. *فرهنگ لغات و ترکیبات اشعار ناصر خسرو*. به راهنمایی دکتر محمد مهدی ناصح، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیرجند، ۱۳۷۳.
- ۱۰۷- هاشمی زاده، سیدحسین. *فرهنگ نوادر اصطلاحات و ترکیبات دیوان ناصر خسرو*. به راهنمایی دکتر جلیل تجلیل، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۶.
- ۱۰۸- زادگان میاردان، ندا. *فرهنگ دشواری‌های سندبادنامه*. به راهنمایی دکتر ابوالقاسم رادفر، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۳. ۲۶۶ص.

۲-۶ دیگر فرهنگ‌های موضوعی

۱۰۹- اورنگی، لیلی. *واژه‌نامه تخصصی - توصیفی اصطلاحات گمرکی*. به راهنمایی دکتر ساسان سپنتا، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه اصفهان، ۱۳۷۸، ۱۶۴ ص.

۱۱۰- محمدپور، شهرزاد. *واژه‌ها و اصطلاحات تخصصی پیشه‌های سنتی و صنایع دستی اصفهان*. به راهنمایی دکتر ساسان سپنتا، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه اصفهان، ۱۳۷۶، ۲۱۶ ص.

۱۱۱- تابش، محمود. *واژه‌نامه اصطلاحات علمی آلمانی، انگلیسی و فارسی*. به راهنمایی دکتر علی‌اشرف صادقی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه اصفهان، ۱۳۵۵، ۲۱۰ ص.

۱۱۲- حسینی، نجیب. *فرهنگ اصطلاحات مطبوعاتی عربی - فارسی*. به راهنمایی دکتر محمدعلی آذرشب، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۵.

۱۱۳- حکمت‌اندیش، مهدی. *فرهنگ اصطلاحات سیاسی و مطبوعاتی عربی - فارسی*. به راهنمایی دکتر سیدامیر محمود انوار، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۷.

۱۱۴- کریمی‌زاده، محمد. *فرهنگ اصطلاحات رایج سیاسی و مطبوعاتی عربی - فارسی*. به راهنمایی دکتر فیروز حریرچی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۷.

۱۱۵- امامی، محمد مهدی. *فرهنگ اصطلاحات نظامی عربی - فارسی*. به راهنمایی دکتر سیدامیر محمود انوار، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی، دانشگاه تهران، ۱۳۶۰.

۱۱۶- نوروژ شاد، نادر. *اصطلاحات نظامی عربی به فارسی*. به راهنمایی دکتر سیدکمال موسوی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی، دانشگاه اصفهان، ۱۳۷۲.

۱۱۷- زندی، هوشنگ. *فرهنگ ادبی - عرفانی اسماء و صفات الهی*. به راهنمایی دکتر سیدامیر محمود انوار، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی، دانشگاه تهران، ۱۳۶۶.

۲-۷. واژه‌نامه زبان‌های ایرانی

۱۱۸- جیران‌زاده، نسرین. *فهرستی از لغات پارتی/فارسی میانه*. به راهنمایی دکتر احمد تفضلی، کارشناسی ارشد فرهنگ و زبان‌های باستانی، دانشگاه تهران، ۱۳۶۴، ۱۰۰ص.

۱۱۹- جمشیدی، یحیی. *فرهنگ لغات کتیبه‌های پهلوی*. به راهنمایی دکتر احمد تفضلی، کارشناسی ارشد فرهنگ و زبان‌های باستانی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۰، ۱۹۹ص.

۱۲۰- خضرائی مقدم، پریدخت. *واژه‌نامه نوشته‌های منتشره ترفانی (فارسی و اشکانی)*. به راهنمایی دکتر صادق کیا، دکتری فرهنگ و زبان‌های باستانی، دانشگاه تهران، ۱۳۴۹.

۱۲۱- صادقی، فرشته. *تهیه واژه‌نامه پهلوی اشکانی مانوی براساس کتاب خانم بویس*. به راهنمایی دکتر بدرالزمان قریب، کارشناسی فرهنگ و زبان‌های باستانی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۹، ۱۰۱ص.

۱۲۲- غلامی، سالومه. *واژه‌نامه فارسی باستان براساس متون غیرایرانی*. به راهنمایی دکتر حسن رضایی باغبیدی، کارشناسی ارشد فرهنگ و زبان‌های باستانی، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۸۳، ۴۳۰ص.

۱۲۳- قندهاری، فیروزه. *واژه‌نامه زند خرده اوستا*. به راهنمایی دکتر احمد تفضلی، دکتری فرهنگ و زبان‌های باستانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، ۱۳۷۵.

۱۲۴- نریمانی، محمد. *تهیه واژه‌نامه فارسی میانه مانوی براساس کتاب خانم بویس*. به راهنمایی دکتر بدرالزمان قریب، کارشناسی ارشد فرهنگ و زبان‌های باستانی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۹، ۱۴۳ص.

۱۲۵- عریان، سعید. *واژه‌نامه پهلوی پازند*. به راهنمایی دکتر احمد تفضلی، دکتری فرهنگ و زبان‌های باستانی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۱، ۴۱۰ص.

۱۲۶- مصطفوی گرو، حسینعلی. *تنظیم بخشی از واژه‌نامه زبان استی*. به راهنمایی دکتر بهمن سرکاراتی، کارشناسی ارشد فرهنگ و زبان‌های باستانی، دانشگاه تبریز، ۱۳۷۴، ۴۰۷ص.

۳ جمع‌بندی

با نگاهی کلی به بررسی‌های زبان‌شناختی فرهنگ‌نگاری که در قالب پایان‌نامه‌های تحصیلی در کشور به انجام رسیده است، می‌توان چنین گفت که، با وجود محدودیت و پراکندگی پژوهش‌های این حوزه تا پیش از دهه ۷۰ شمسی، شواهد گویای آن است که این روند مطالعاتی در خلال دهه گذشته از نظر کمی و کیفی به طور چشمگیری رو به بهبود داشته است. اطلاعات کامل ارائه‌شده در این مجموعه نیز مؤید این ادعاست. در فاصله زمانی ۱۳۳۸ تا ۱۳۷۳ مجموعاً ۳۷ پایان‌نامه در این زمینه در گروه‌های آموزشی ذیربط ارائه شده، حال آنکه، براساس آمار موجود، این رقم در سال‌های ۸۴-۱۳۷۴ به ۸۹ پایان‌نامه رسیده است. (جمعاً ۹ رساله متعلق به دوره دکتری است.)

نتایج تحلیلی آماری - موضوعی اطلاعات مندرج نشان می‌دهد که تهیه فرهنگ‌های تخصصی زبان‌شناختی با ۳۵ مورد در صدر پژوهش‌های معرفی شده قرار داشته و، پس از آن، به ترتیب، تهیه واژه‌نامه‌های ادبی (۲۹ مورد)، فرهنگ‌های یک‌زبانۀ عمومی (۱۷ مورد)، بررسی موضوعات مرتبط با فرهنگ‌های آموزشی دوزبانه (۱۴ مورد)، کلیات (۱۱ مورد) و در نهایت واژه‌نامه زبان‌های ایرانی (۹ مورد) در جایگاه‌های بعدی قرار دارند. این مطالعات به ترتیب بسامد وقوع در رشته‌های زبان‌شناسی همگانی، زبان و ادبیات فارسی، فرهنگ و زبان‌های باستانی، زبان و ادبیات عرب، آموزش زبان انگلیسی، آموزش زبان فارسی و مترجمی زبان انگلیسی به انجام رسیده است.

از ۲۲ دانشگاه دولتی و آزاد مورد نظر، دانشگاه تهران، با ۳۳ پایان‌نامه، بیشترین تعداد را در این زمینه به خود اختصاص داده و، پس از آن، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی (۲۸ مورد)، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، دانشگاه‌های علامه طباطبائی، فردوسی مشهد و آزاد اسلامی علوم و تحقیقات در رده‌های بعدی قرار می‌گیرند. همچنین از میان استادان این دانشگاه‌ها، به ترتیب آقایان دکتر علی‌اشرف صادقی، دکتر علی محمد حق شناس، دکتر مصطفی عاصی، دکتر یدالله ثمره و مرحوم دکتر احمد تفضلی راهنمایی بیشترین تعداد پایان‌نامه در این زمینه را برعهده داشته‌اند. نکته قابل توجه اینجاست که، براساس آمار موجود، سهم مطالعات زبان‌شناختی فرهنگ‌نگاری نسبت به کل پایان‌نامه‌های زبان‌شناختی دانشگاه‌های کشور را باید حدود

۵ درصد برآورد کرد که رقم ناچیزی است و جا دارد، با تشخیص خلأهای مطالعاتی موجود، تحقیقات آتی با جهت‌گیری مناسب‌تری به این سمت سوق یابد. امید است که مجموعه حاضر بتواند، ضمن بازنمایی تلاش‌های صورت‌گرفته، زمینه مناسب‌تری را برای بسط و غنای تحقیقات تخصصی در این زمینه فراهم آورد.

